

မြန်မာနိုင်ငံ- ၂၀၂၁ ခုနှစ် အကြမ်းဖက်မှု တိုက်ဖျက်ရေးဥပဒေကိုပြင်ဆင်သည့် ဥပဒေဆိုင်ရာမှတ်စု

Centre for Law and Democracy
info@law-democracy.org
+1 902 431-3688
www.law-democracy.org

၂၀၂၃ ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီလ

ဤမှတ်စုသည်¹ ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော် နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီအကြမ်းဖက်မှုတိုက်ဖျက်ရေး ဥပဒေကို ပြင်ဆင်သည့်ဥပဒေ² နှင့် အကြမ်းဖက်မှုတိုက်ဖျက်ရေးဥပဒေ³ တို့ကို ၂၀၂၁ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလမှ စတင်ကာ အာဏာသိမ်းခဲ့သော စစ်အစိုးရက ပြင်ဆင် ပြဋ္ဌာန်းခဲ့သည်ကို တုံ့ပြန်သည့်အနေဖြင့် ဤမှတ်စုအား တရားဥပဒေနှင့် ဒီမိုကရေစီဗဟိုဌာနမှ ပြင်ဆင်ခဲ့ပါသည်။ ဤပြင်ဆင်ချက်သည် “လုံ့ဆော်မှု၊ ဖြားယောင်းသွေးဆောင်မှု၊ ဝါဒဖြန့်မှု၊ အကြမ်းဖက်အဖွဲ့ သို့မဟုတ် အကြမ်းဖက်လုပ်ရပ်များတွင် ပါဝင်ရန် မည်သူ့ကိုမဆို စုဆောင်းခြင်း” အတွက် ပြစ်ဒဏ်များကို တိုးမြှင့်ခဲ့သည်။ ဤစကားအသုံးအနှုန်းအများအပြားသည် နိုင်ငံတကာစံနှုန်းများနှင့်ကိုက်ညီရန် အလွန်မရေမရာဖြစ်နေ သည်။ ထို့ကြောင့် ဤပြစ်မှုများကို ကျူးလွန်ခြင်းအတွက် ပြစ်ဒဏ်များ တိုးမြှင့်ခြင်းဆီသို့ ဦးတည်ရွေ့လျားမှုသည် လူ့အခွင့်အရေး ကာကွယ်ရေးနှင့် ပတ်သက်သည်အထိ နောက်ပြန်ဆုတ်သည့် ခြေလှမ်းကို ကိုယ်စားပြုပါသည်။ ဤ မှတ်စုသည် လွတ်လပ်စွာထုတ်ဖော်ပြောဆိုခွင့်ဆိုင်ရာ နိုင်ငံတကာလူ့အခွင့်အရေးစံနှုန်းများနှင့်စပ်လျဉ်း၍ ဤ ပြင်ဆင်ချက် ကို အကဲဖြတ်ပါသည်။

လူ့အခွင့်အရေးမူဘောင်

¹ ဤအလုပ်သည် Creative Commons Attribution-Non Commercial-ShareAlike 3.0 Unported Licence အောက်တွင် လိုင်စင်ရထားသည်။ သင့်အနေဖြင့် အခမဲ့ ကူးယူ၊ ဖြန့်ဝေရန်နှင့် ပြသရန်နှင့် ဆက်စပ်လက်ရာများ ဖန်တီးရန် ဥပဒေနှင့် ဒီမိုကရေစီ စင်တာအား ခရက်ဒစ်ပေးခြင်းဖြင့် အသုံးပြုနိုင်သော်လည်း ဤအလုပ်ကို စီးပွားဖြစ်ရည်ရွယ်ချက် အတွက် အသုံးမပြုပါနှင့် ဤထုတ်ဝေမှုမှ ဆင်းသက်လာသော မည်သည့်အလုပ်ကိုမဆို ဤလိုင်စင်ဖြင့် ဖြန့်ဝေနိုင်သဖြင့် ဤလိုင်စင်မိတ္တူကို ဤနေရာ၌ သွားရောက်ကြည့်ရှုနိုင်ပါသည်။ <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/3.0/>.

² ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော် နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီ အကြမ်းဖက်မှုတိုက်ဖျက်ရေးဥပဒေကို ပြင်ဆင် သည့်ဥပဒေ နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီဥပဒေအမှတ် ၂၁/၂၀၂၁။ ၂၀၂၁ ခုနှစ်၊ ဩဂုတ်လ ၁ ရက်နေ့။ <https://myanmar-law-library.org/IMG/png/sac law no 21 2021 law amendment of counter-terrorism law.png?1628612176>.

³ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော် အမှတ်-၂၃၊ ၂၀၁၄။ ၂၀၁၄ ခုနှစ်၊ ဇွန်လ ၄ ရက်နေ့။ <https://www.mlis.gov.mm/mLsView.do?sessionId=5B029BFB369BF0AA41D22495C5A69293?lawordSn=9596>.

ဥပဒေနှင့် ဒီမိုကရေစီစင်တာသည် ဒီမိုကရေစီအတွက် အခြေခံအခွင့်အရေးများဆိုင်ရာ ဥပဒေရေးရာကျွမ်းကျင်မှုများကို ပံ့ပိုးပေးရန်အတွက် နိုင်ငံတကာတွင် လုပ်ဆောင်နေသည့် အကျိုးအမြတ်မယူသော လူ့အခွင့်အရေးအဖွဲ့အစည်းတစ်ခုဖြစ်သည်။

မြန်မာနိုင်ငံ- ၂၀၂၁ ခုနှစ် အကြမ်းဖက်မှု တိုက်ဖျက်ရေးဥပဒေကိုပြင်ဆင်သည့်ဥပဒေဆိုင်ရာမှတ်စု

လွတ်လပ်စွာ ထုတ်ဖော်ပြောဆိုခွင့်ကို လူ့အခွင့်အရေး စံနှုန်းများ၏ အခြေခံအရင်းအမြစ်အဖြစ် ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် အသိအမှတ်ပြုထားသည့် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ လူ့အခွင့်အရေး ကြေညာစာတမ်း (UDHR) ၏ အပိုဒ် ၁၉ တွင် ပြဋ္ဌာန်းထားသည်။⁴ မြန်မာနိုင်ငံသည် ၂၀၁၂ ခုနှစ် အာဆီယံ [အရှေ့တောင်အာရှနိုင်ငံများအသင်း] လူ့အခွင့်အရေးကြေညာစာတမ်းတွင် UDHR ၏ ကတိကဝတ်ကို ထပ်မံအတည်ပြုခဲ့သည်။⁵ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ကလေးသူငယ်အခွင့်အရေးများ၊ မသန်စွမ်းသူများနှင့် အမျိုးသမီးများ၏ အခွင့်အရေးများနှင့် စပ်လျဉ်းသည့် ၂၀၀၈ ခုနှစ်၊⁶ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၃၅၄(က) နှင့် စပ်လျဉ်းသည့် သဘောတူညီချက်များတွင် လွတ်လပ်စွာ ထုတ်ဖော်ပြောဆိုခွင့်ကို တိုက်ရိုက်ဖြစ်စေ၊ သွယ်ဝိုက်၍ဖြစ်စေ အသိအမှတ်ပြုကြောင်း တွေ့ရှိရပါသည်။⁷

လွတ်လပ်စွာ ထုတ်ဖော်ပြောဆိုခွင့်ကို နိုင်ငံတကာ နိုင်ငံသားနှင့် နိုင်ငံရေးအခွင့်အရေးများဆိုင်ရာ ပဋိညာဉ်စာချုပ် (ICCPR) ၏ အပိုဒ် ၁၉ တွင်လည်း အာမခံပါသည်။⁸ မြန်မာနိုင်ငံသည် ICCPR ကို လက်မှတ်ထိုးရသေးသော်လည်း၊ အခြေခံအခွင့်အရေးများ၏ နယ်ပယ်နှင့် ၎င်းတို့အပေါ် ကန့်သတ်ချုပ်ချယ်မှုများ၏ တရားဝင်မှုကို ဘာသာပြန်ဆိုခြင်းအတွက် အရေးကြီးသော အရင်းအမြစ်ကို ထင်ဟပ်နေသေးသည်။

နိုင်ငံများတွင် အကြမ်းဖက်မှုကို တိုက်ဖျက်ရန် နိုင်ငံတကာဥပဒေအောက်တွင် တာဝန်ရှိသော်လည်း လူ့အခွင့်အရေးဥပဒေကို အပြည့်အဝလိုက်နာသည့် နည်းလမ်းဖြင့် လုပ်ဆောင်ရမည်ဖြစ်သည်။⁹ နိုင်ငံများတွင် အကြမ်းဖက်မှုကို တိုက်ဖျက်ရန် နိုင်ငံတကာဥပဒေအောက်တွင် တာဝန်ရှိသော်လည်း လူ့အခွင့်အရေးဥပဒေကို အပြည့်အဝလိုက်နာသည့် နည်းလမ်းဖြင့် လုပ်ဆောင်ရမည်ဖြစ်သည်။

⁴ UN General Assembly Resolution 217A(III), 10 December 1948.

⁵ 19 November 2021, <https://asean.org/asean-human-rights-declaration/>.

⁶ အထူးသဖြင့်, ကလေးသူငယ်အခွင့်အရေးညီလာခံ, ကုလသမဂ္ဂ ဆုံးဖြတ်ချက်အမှတ် ၄၄/၂၅, ၁၉၈၉ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလ ၂၀ ရက်နေ့။ ၁၉၉၀ ပြည့်နှစ် စက်တင်ဘာလ ၂ ရက်နေ့တွင် စတင် အသက်ဝင်သည် (CRC)။ အမျိုးသမီးများကို အဆင့်ခွဲခြားဆက်ဆံမှုရုပ်ဆိုင်းစေရေးညီလာခံ, ကုလသမဂ္ဂ ဆုံးဖြတ်ချက်အမှတ် ၃၄/၁၈၀, ၁၉၇၉ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလ ၁၈ ရက်, ၁၉၈၁ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလ ၂ ရက်နေ့တွင် စတင်အသက်ဝင်သည် (CEDAW); and မသန်စွမ်းသူများအခွင့်အရေးညီလာခံ, ကုလသမဂ္ဂ ဆုံးဖြတ်ချက်အမှတ် ၆၁/၁၀၆, ၂၀၀၆ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလ ၃၈ ရက်, ၂၀၀၈ ခုနှစ် မေလ ၃ ရက် စတင်အသက်ဝင်သည် (CRPD). ဤစာရင်းနှင့် အခြားသော မြန်မာနိုင်ငံက အတည်ပြုလက်မှတ်ရထိုးပြီးသော အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာလူ့အခွင့်အရေးများကို ၎င်းဝက်ဘ်ဆိုဒ် တွင် ကြည့်ရှုနိုင်သည်။ <https://indicators.ohchr.org/>.

⁷ ၂၀၀၈ ခုနှစ် မြန်မာနိုင်ငံဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (၂၀၁၅ ခုနှစ်ထုတ်)။

https://constitutionproject.org/constitution/Myanmar_2015?lang=en.

⁸ UN General Assembly Resolution 2200A (XXI), 16 December 1966, entered into force 23 March 1976.

⁹ Report of the Special Rapporteur on the promotion and protection of human rights and fundamental freedoms while countering terrorism, 16 August 2006, para. 10, <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N06/477/03/PDF/N0647703.pdf?OpenElement>. See also UN Security Council Resolution 1624, preamble, <http://unscr.com/en/resolutions/doc/1624> (referencing ICCPR Article 19); Resolution 1535, 26 March 2004, preamble, <https://digitallibrary.un.org/record/518306>; and and Resolution 2395, 21 December 2017, preamble and para. 21, <http://unscr.com/en/resolutions/doc/2395>.

ဥပဒေနှင့် ဒီမိုကရေစီစင်တာသည် ဒီမိုကရေစီအတွက် အခြေခံအခွင့်အရေးများဆိုင်ရာ ဥပဒေရေးရာကျွမ်းကျင်မှုများကို ပံ့ပိုးပေးရန်အတွက် နိုင်ငံတကာတွင် လုပ်ဆောင်နေသည့် အကျိုးအမြတ်မယူသော လူ့အခွင့်အရေးအဖွဲ့အစည်းတစ်ခုဖြစ်သည်။

မြန်မာနိုင်ငံ- ၂၀၂၁ ခုနှစ် အကြမ်းဖက်မှု တိုက်ဖျက်ရေးဥပဒေကိုပြင်ဆင်သည့်ဥပဒေဆိုင်ရာမှတ်စု

အကြမ်းဖက်မှု တန်ပြန်ရေး အစီအမံများသည် နိုင်ငံတကာ လူ့အခွင့်အရေး စံနှုန်းများကို လေးစားလိုက်နာရန် မကြာခဏ ပျက်ကွက်ပြီး “အကြမ်းဖက်ဝါဒ” ကို တိကျစွာ အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုရန် ပျက်ကွက်နေတတ်၏။ အကြမ်းဖက်ဝါဒ၏ အဓိပ္ပာယ် ဖွင့်ဆိုချက်များတွင် ရည်မှန်းချက်၊ ရည်ရွယ်ချက်နှင့် နည်းလမ်းဟူ၍ အပိုင်း ၃ ပိုင်း ပါရှိ၏။ “ကိုယ်ကျင့်တရားကင်းမဲ့သော နည်းဗျူဟာရွေးချယ်မှု”အဖြစ် အကြမ်းဖက်ဝါဒ၏ အဆင့်အတန်းကို ရှင်းရှင်းလင်းလင်းထင်ဟပ်စေရန် ဒီဇိုင်းထုတ်ထား သည့် နောက်ဆုံးအချက်အနေဖြင့် ထိုသုံးချက် ပါရ၏။”¹⁰ အကြမ်းဖက်ဝါဒ၏ အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုချက်မှန်သမျှသည် သာမန် အကြမ်းဖက်ရာဇဝတ်မှုများနောက်ကွယ်မှ ကွဲပြားသည့် ဤဖြစ်စဉ်နောက်ကွယ်ရှိ သီးခြားရည်မှန်းချက်များနှင့် ရည်ရွယ်ချက် များကို ပေါင်းစပ်ထည့်သွင်းသင့်ပါသည်။

“အယူဝါဒဆိုင်ရာ၊ ဘာသာရေး၊ နိုင်ငံရေး သို့မဟုတ် ဖွဲ့စည်းထားသော ရာဇဝတ်မှုဆိုင်ရာ အကြောင်းတရားများကို မြှင့်တင်ရန်နှင့် အများပြည်သူကို ထိတ်လန့်စေခြင်းဖြင့် လူထုအာဏာပိုင်များကို လွှမ်းမိုးရန် ဒီဇိုင်းထုတ်ထားသည့် အကြမ်း ဖက်ရာဇဝတ်မှုများကို ကန့်သတ်ရန်” လွတ်လပ်စွာ ထုတ်ဖော်ပြောဆိုခွင့်ဆိုင်ရာ အထူး နိုင်ငံတကာ လုပ်ပိုင်ခွင့်များတွင် အကြမ်းဖက်ဝါဒကို အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုရန် အနည်းဆုံး လွတ်လပ်စွာ ထုတ်ဖော်ပြောဆိုခွင့်ကို ကန့်သတ်ချက်များ ဖြစ်ပေါ်လာ ရေးလည်း ပါရှိ၏။¹¹

နိုင်ငံတကာစံနှုန်းများနှင့် ကိုက်ညီစေရန်၊ အကြမ်းဖက်ဝါဒကို လှုံ့ဆော်သည့် ရာဇဝတ်မှုများသည် အထက်ဖော်ပြပါ အနိမ့်ဆုံးစံချိန်စံညွှန်းများနှင့် ကိုက်ညီသည့် အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုချက်များ လုံလုံလောက်လောက် တိကျသော အကြမ်းဖက်ဝါဒ ပြစ်မှုများနှင့် ဆက်စပ်နေသင့်သည်။ ၂၀၀၈ ခုနှစ် လွတ်လပ်စွာ ထုတ်ဖော်ပြောဆိုခွင့်ဆိုင်ရာ အထူးလုပ်ပိုင်ခွင့်များဆိုင်ရာ နိုင်ငံတကာ ပူးတွဲကြေညာချက်တွင် ဖော်ပြထားသည့်အတိုင်း နိုင်ငံများသည် အကြမ်းဖက်ဝါဒကို လှုံ့ဆော်မှုများကိုသာ ရာဇဝတ်မှုအဖြစ် သတ်မှတ်သင့်သည်။ “အကြမ်းဖက်မှုဖြစ်ပွားနိုင်ခြေကို တိုးမြှင့်လာစေရန်အတွက် တိုက်ရိုက်တာဝန်ရှိသည့် အကြမ်းဖက်ဝါဒကို တိုက်ရိုက်ထိတွေ့ဆက်ဆံရန် ခေါ်ဆိုမှုဟု နားလည်သဘောပေါက်သည်။ သို့မဟုတ်၊ အကြမ်းဖက် လုပ်ရပ်များတွင် အမှန်တကယ်ပါဝင်ခြင်း (ဥပမာအားဖြင့် ၎င်းတို့အား ညွှန်ကြားခြင်းဖြင့်)” နှင့် တိကျလုံလောက်မှုမရှိသော ရာဇဝတ်မှုဆိုင်ရာ ဆက်စပ်အယူအဆများကို ရှောင်ကြဉ်သင့်သည်။¹² တစ်နည်းဆိုရသော် အကြမ်းဖက်ဝါဒကို လှုံ့ဆော် ခြင်းသည် အကြမ်းဖက်မှုကို အဆုံးစွန်တွင် ဖြစ်ပေါ်လာရန် မလိုအပ်သည့် အစပျိုးရာဇဝတ်မှုတစ်ခုဖြစ်သော်လည်း မည်သည့် အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုချက်မဆို နိုင်ငံတော်သည် လုံလောက်သော “အကြောင်းရင်းခံဆက်စပ်မှုဒီဂရီ သို့မဟုတ် ပြဋ္ဌာန်း ထားသော ရလဒ်၏ အမှန်တကယ်အန္တရာယ်” ကို ရှင်းလင်းဖော်ပြရန် လိုအပ်နေသေးသည်။¹³ အကြမ်းဖက်ဝါဒကို

¹⁰ Report of the Special Rapporteur on the promotion and protection of human rights and fundamental freedoms while countering terrorism, *ibid*, para. 32.
¹¹ Special international mandates on freedom of expression, 2008 Joint Declaration on Defamation of Religions, and Anti-Terrorism and Anti-Extremism Legislation, 10 December 2008, <https://bit.ly/3TpQAMZ>.
¹² *ယင်း။*
¹³ Report of the Special Rapporteur on the promotion and protection of human rights and fundamental freedoms while countering terrorism, 1 March 2019, para. 37, <https://undocs.org/Home/Mobile?FinalSymbol=A%2FHRCA%2F40%2F52&Language=E&DeviceType=Desktop&LangRequested=False>.

မြန်မာနိုင်ငံ- ၂၀၂၁ ခုနှစ် အကြမ်းဖက်မှု တိုက်ဖျက်ရေးဥပဒေကိုပြင်ဆင်သည့်ဥပဒေဆိုင်ရာမှတ်စု

"အားပေးချီးမြှောက်ခြင်း" နှင့် "မြင့်တင်ခြင်း" ကဲ့သို့သော မရှင်းလင်းသောနှင့် အကျုံးဝင်သည့် စကားအသုံးအနှုန်းများသည် အကြမ်းဖက်ဝါဒကို လှုံ့ဆော်မှုဟု သတ်မှတ်ခြင်းအတွက် နိုင်ငံတကာ စံနှုန်းများနှင့် လွဲချော်နေပါသည်။¹⁴

နိုင်ငံများသည် နိုင်ငံတော်ဥပဒေအရ အချို့သောအဖွဲ့အစည်းများအား "အကြမ်းဖက်အုပ်စုများ" အဖြစ် သတ်မှတ်ခြင်းဆိုင်ရာ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကို တရားဝင်ချမှတ်နိုင်သည်။ သို့သော် ထိုသို့လုပ်ဆောင်ရာတွင် "တရားဝင်မှုနှင့် တရားဥပဒေဆိုင်ရာ တိကျသေချာမှု" ၏မူကို လေးစားရန်၊ ၎င်းတို့အား အကြမ်းဖက် လုပ်ရပ်များနှင့် အကြမ်းဖက်အဖွဲ့များနှင့် ဖွဲ့စည်းထားသည့် အဖွဲ့အစည်းများ၏ ရှင်းလင်းတိကျသော အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုချက်ဖြင့် ချိတ်ဆက်ထားသင့်သည်။¹⁵

၂၀၂၁ ခုနှစ် ပြင်ဆင်ချက်အတွက် ခြုံငုံသုံးသပ်ချက်

၂၀၁၄ ခုနှစ် အကြမ်းဖက်မှုတိုက်ဖျက်ရေးဥပဒေ ဥပဒေ ပုဒ်မ ၃ (ခ) တွင် "အကြမ်းဖက်မှု"ဆိုသည်မှာ "အကြမ်းဖက်မှုကျူးလွန်ရန် ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့်" အောက်ဖော်ပြပါ "ပြစ်မှု"တစ်ရပ်ရပ်ကို ပြုလုပ်မှုနှင့် ပြုလုပ်ရန် ပျက်ကွက်မှုများကို ဆိုပြီး ပြစ်မှု ၁၈ ခုကို ဖော်ပြထားရာ ပုဒ်မ ၃(ခ)(၁၅) တွင် "အကြမ်းဖက်အုပ်စု တစ်ခုခုတွင်ဖြစ်စေ၊ အကြမ်းဖက်လုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်ရာတွင် ဖြစ်စေ သူတစ်ဦးဦးအား ပါဝင်စေရန် တိုက်တွန်းမှု၊ စည်းရုံးသိမ်းသွင်းမှု၊ ဝါဒဖြန့်မှု၊ စုဆောင်းရန် ပြုလုပ်မှုများ ပါဝင်သည်"ဟု ဖော်ပြထား၏။

ပုဒ်မ ၃(ပ)တွင် "အကြမ်းဖက်သမားဆိုသည်မှာ အကြမ်းဖက်မှုတစ်ခုခုကို တိုက်ရိုက်ဖြစ်စေ၊ သွယ်ဝိုက်၍ ဖြစ်စေ ဥပဒေနှင့် မညီဘဲ တစ်နည်းနည်းဖြင့် ကျူးလွန်သူ သို့မဟုတ် ကျူးလွန်ရန် အားထုတ်သူ ကိုသော်လည်း ကောင်း၊ အကြမ်းဖက်မှုတွင် ကြံရာပါအဖြစ် ပါဝင်သူ သို့မဟုတ် အကြမ်းဖက်မှု ကျူးလွန်ရန် အခြားသူများအား ညွှန်ကြားသူ သို့မဟုတ် စည်းရုံးသိမ်းသွင်းသူကိုသော်လည်းကောင်း၊ အကြမ်းဖက်မှု ကျူးလွန်နိုင်ရန် ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် ပါဝင်ထောက်ပံ့သူကို သော်လည်းကောင်း ဆိုသည်" ဟု ဖော်ပြသည်။

ဥပဒေ အခန်း ၁၄ သည် အကြမ်းဖက်မှုနှင့် ဆက်နွှယ်သော ပြစ်မှုများစွာအတွက် ပြစ်ဒဏ်များကို ဖော်ပြထားသည်။ ၂၀၂၁ ခုနှစ် ပြင်ဆင်မှု မတိုင်မီတွင် ပုဒ်မ 3(ခ)(၁၅) တွင် ဖော်ပြထားသော ပြစ်မှုများကို ပုဒ်မ ၅၃ တွင် အထွေထွေပြစ်ဒဏ် ပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြင့် အကျုံးဝင်သည်။ ထောင်ဒဏ် တစ်နှစ်မှ သုံးနှစ်အထိနှင့် ငွေဒဏ် ချမှတ်နိုင်၏။ ၂၀၂၁ ခုနှစ် အမိန့်သည် ပုဒ်မ 3(ခ)(၁၅) (ယခင်က ပုဒ်မ 3(ခ)(၁၆)-(၁၈)) တို့ကို ပုဒ်မ 3(ခ)(၁၆)-(၁၈) တွင်သာ အကျုံးဝင်စေရန် ပြင်ဆင်သည်။ ပုဒ်မ ၃(ခ)(၁၅)ကို ဖောက်ဖျက်ပါက ထောင်ဒဏ် ၃ နှစ်မှ ခုနစ်နှစ်နှင့် ငွေဒဏ်များ တိုးမြှင့်လိုက်သည်။ ယင်းသည် ပုဒ်မ ၃(ခ)(၁၅) ပြစ်မှုများအတွက် ပြစ်ဒဏ်များ သိသာထင်ရှားစွာ တိုးမြှင့်လာခြင်းကို ကိုယ်စားပြုပြီး ယင်းတို့အား အကြမ်းဖက်အဖွဲ့များတွင် စည်းရုံးခြင်းနှင့် ပါဝင်ခြင်း၊ အကြမ်းဖက်အဖွဲ့ဝင်များကို ပူးပေါင်းခြင်းနှင့် အကြမ်းဖက်အဖွဲ့များအား ထောက်ပံ့ပို့ဆောင်

¹⁴ 2008 Joint Declaration on Defamation of Religions, and Anti-Terrorism and Anti-Extremism Legislation, note 11.

¹⁵ Report of the Special Rapporteur on the promotion and protection of human rights and fundamental freedoms while countering terrorism, note 9, para. 32.

ဥပဒေနှင့် ဒီမိုကရေစီစင်တာသည် ဒီမိုကရေစီအတွက် အခြေခံအခွင့်အရေးများဆိုင်ရာ ဥပဒေရေးရာကျွမ်းကျင်မှုများကို ပံ့ပိုးပေးရန်အတွက် နိုင်ငံတကာတွင် လုပ်ဆောင်နေသည့် အကျိုးအမြတ်မယူသော လူ့အခွင့်အရေးအဖွဲ့အစည်းတစ်ခုဖြစ်သည်။

ပေးခြင်း စသည့် ပြစ်မှုများအတွက် ပြစ်ဒဏ်များ ညီမျှစေသည်။¹⁶ ပြင်ဆင်ထားသည့်ဥပဒေ ပုဒ်မ ၅၂(က) ဖြင့် တရား စွဲဆိုခံထားရသည့် သတင်းထောက်များ အကျိုးဝင်၏။¹⁷

ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာလေ့လာခြင်း

၂၀၂၁ ခုနှစ် ပြင်ဆင်ချက် မတိုင်မီတွင်ပင် “တိုက်တွန်းမှု၊ ဆွဲဆောင်မှု၊ ဝါဒဖြန့်မှု၊ အကြမ်းဖက်အဖွဲ့ သို့မဟုတ် အကြမ်းဖက် လှုပ်ရှားမှုများတွင် ပါဝင်ရန် လူတစ်ဦးကို စုဆောင်းခြင်း” ၏ ရာဇဝတ်မှုကျူးလွန်ခြင်းသည် လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ စိုးရိမ်ဖွယ်ရာများကို ဖြစ်ပေါ်စေပါသည်။ ယင်းတို့ တွင် ဥပဒေအရ အကြမ်းဖက်မှု တိုက်ဖျက်ရေး ဗဟိုကော်မတီသည် အဖွဲ့အစည်းအား အကြမ်းဖက်အဖွဲ့ (ပုဒ်မ ၆(c)) အဖြစ် သတ်မှတ်ရန် အခွင့်အာဏာ ရှိသည်။ သို့သော် အဓိကအားဖြင့် ကော်မတီ၏ ဆုံးဖြတ်ချက်အရ ယင်းအတွက် အကြောင်းရင်းများ သို့မဟုတ် စံနှုန်းများကို ဖော်ပြထားခြင်းမရှိသဖြင့် အရေးကြီးသော ကိစ္စရပ်ကို ချန်ထားခဲ့ခြင်းအဖြစ် ရှုမြင်ရသည်။

ပုဒ်မ ၃(ခ)(xv) တွင် အသုံးပြုသည့် “တိုက်တွန်းမှု”, “စည်းရုံး” နှင့် “ဝါဒဖြန့်ခြင်း” ဟူသော အသုံးအနှုန်းများကို ဥပဒေ၏ အခြားနေရာများတွင် မဖော်ပြထားပါ။ ရလဒ်အနေဖြင့် နိုင်ငံတကာစံနှုန်းများနှင့် ကိုက်ညီရန် လုံလောက်သော ချိတ်ဆက်မှု မရှိသော အကြမ်းဖက်ဝါဒနှင့် ဆက်နွှယ်မှုရှိသော စကားအားလုံးကို ခြုံငုံမိမည် ဖြစ်ပြီး၊ ထို့ကြောင့် လွတ်လပ်စွာ ထုတ်ဖော်ပြောဆိုခွင့်ကို ကန့်သတ်ရန် စမ်းသပ်မှု၏ မရှိမဖြစ်လိုအပ်သော အစိတ်အပိုင်းကို ပျက်ကွက်စေသည်။ စည်းမျဉ်းများ၏ ဤအပိုင်းသည် စမ်းသပ်မှု၏ “ဥပဒေအရ ပြဋ္ဌာန်းထားသော” အပိုင်းနှင့် ကိုက်ညီရန် ခက်ခဲလွန်းပါသည်။ ထို့အပြင်၊ ပြည်နယ်များသည် အကြမ်းဖက် ဝါဒအတွက် လူသစ်စုဆောင်းခြင်းဆိုင်ရာ လုပ်ဆောင်ချက်အချို့ကို တရားဝင်ထားမြစ်ထားသော်လည်း ဥပဒေတွင် ဤအသုံးအနှုန်း၏ အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုချက်တစ်စုံတစ်ရာမရှိသဖြင့် အလွန်ကျယ်ပြန့်သော အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုခြင်းကို ခံရနိုင်ချေရှိသည်။

ဥပဒေ ပုဒ်မ ၆၁ တွင် အောက်ဖော်ပြပါ အထွေထွေလူ့အခွင့်အရေး အာမခံချက်ကို ပြဋ္ဌာန်းထားသည်- “မည်သူမဆို အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာလူ့အခွင့်အရေးဥပဒေနှင့်အညီ ပြဋ္ဌာန်းချက်များနှင့်အညီ ဤဥပဒေအရ အကြမ်းဖက်လုပ်ရပ်များကို စုံစမ်းစစ်ဆေးပြီး အရေးယူဆောင်ရွက်ရာတွင် ဥပဒေနှင့်အညီ မျှတသော ဆက်ဆံမှုနှင့် အခြားရပိုင်ခွင့်များ ခံစားခွင့်ကို အာမခံချက် ပေးရမည်။” အကြမ်းဖက်ဝါဒကို စုံစမ်းစစ်ဆေးပြီး “အရေးယူ” သူများသည် လူ့အခွင့်အရေးနှင့် ကိုက်ညီသော နည်းလမ်းဖြင့် လုပ်ဆောင်ရမည်ကို ဆိုလိုကြောင်း ကျွန်ုပ်တို့ နားလည်ပါသည်။ မည်သို့ပင်ဆိုစေကာမူ ဤပြဋ္ဌာန်းချက်သည် ပုဒ်မ 3(ခ)(xv) ၏ မရှင်းလင်းသောနှင့် ကျယ်ပြန့်လွန်းသော ဖော်မြူလာများတွင် မွေးရာပါ အလွဲသုံးစားပြုမှုများအတွက် ခိုင်မာသောအာမခံချက်ကို ပေးဆောင်ရန် ယေဘုယျဆန်လွန်းပါသည်။

¹⁶ ကြည့်ရှုရန်- ဥပဒေပုဒ်မ ၃(ခ)(၁၄)-(၁၈)။

¹⁷ RSF, ““Myanmar reporter sentenced to six years in prison”, 8 July 2022,” <https://rsf.org/en/myanmar-reporter-sentenced-six-years-prison>; and RSF, ““Myanmar reporter gets six-year sentence on terrorism charge”, 3 August 2022, <https://rsf.org/en/myanmar-reporter-gets-six-year-sentence-terrorism-charge>.

နိဂုံး

ဥပဒေ ပုဒ်မ ၃(ခ)(xv) ပါ ပြစ်မှုများသည် နိုင်ငံတကာ လူ့အခွင့်အရေး စံနှုန်းများအောက်တွင် စုစည်းရန် ကျယ်ပြန့်လွန်းပြီး မရေမရာ ဖြစ်နေသည်။ ရလဒ်အနေဖြင့် ၂၀၂၁ ခုနှစ် ဩဂုတ်လ ၁ ရက် ပြင်ဆင်ချက်တွင် ပြဋ္ဌာန်းခဲ့သော အဆိုပါ ပြစ်မှု များအတွက် ပြစ်ဒဏ်များ သိသာထင်ရှားစွာ တိုးမြှင့်လာခြင်းသည် မြန်မာနိုင်ငံတွင် လူ့အခွင့်အရေးကို ပိုမို ထိပါးလာခြင်း တည်းဟူသော ရှင်းလင်းသည့် ကိစ္စရပ်ကို ကိုယ်စားပြုပါသည်။

ပုံမှန်အားဖြင့်၊ CLD သည် နိုင်ငံတကာစံနှုန်းများနှင့် လိုက်လျောညီထွေဖြစ်စေရန်အတွက် ဥပဒေများကို မည်ကဲ့သို့ ပြင်ဆင်ရမည်နှင့်ပတ်သက်၍ အသေးစိတ်အကြံပြုချက်များကို ပေးပါသည်။ သို့သော်လည်း ဥပဒေပြဋ္ဌာန်းပြီးသော တရားမဝင်နည်းလမ်းဖြင့် ပုဒ်မ ၃(ခ)ကို လုံးဝပြန်လည်ပြင်ဆင်ရန် ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် ပြင်ဆင်ချက်ကို ရုပ်သိမ်းရန် CLD မှ အကြံပြုထားသည်။ (xv) ဥပဒေ။

ဤမှတ်ချက်သည် ပုဒ်မ ၃(ခ)(xv)ကို အာရုံစူးစိုက်ထားသော်လည်း ၎င်းသည် ပြင်ဆင်ချက်၏ ဗဟိုချက်ဖြစ်သောကြောင့်၊ ယင်းကို အခြားဥပဒေ၏ ထောက်ခံချက်အဖြစ် သဘောမပေါက်သင့်ပေ။ မှတ်ချက်။ ပုဒ်မ ၃(ခ)(xv) နှင့်ဆက်စပ်သော ပြဿနာအများစုသည် ဥပဒေတစ်ခုလုံးနှင့်သက်ဆိုင်သည့် ဖွဲ့စည်းပုံဆိုင်ရာပြဿနာများဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် သင့်လျော် သော ဒီမိုကရေစီနည်းကျ တိုင်ပင်ခြင်းနှင့် ဥပဒေပြုရေး လုပ်ငန်းစဉ်များ ပြန်လည်စတင်သည်နှင့် တပြိုင်နက် ဤဥပဒေအား အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ လူ့အခွင့်အရေးဥပဒေ စံနှုန်းများနှင့်အညီ ဖော်ဆောင်ရန် ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် ဤဥပဒေအား အပြည့်အဝ ပြန်လည်သုံးသပ်ခြင်း ဆောင်ရွက်သင့်ပါသည်။